

27.

S. Deger-Jalkotzy – Ph. Dakoronia

Έλληνο-Αυστριακή Ανασκαφή Ελάτειας

Αρχαιολογικόν Δελτίον 44 Β' 1, 1989 [1995], 175–177

©

mit freundlicher Genehmigung / with kind permission

Dieses Dokument darf ausschließlich für wissenschaftliche Zwecke genutzt werden (Lizenz CC BY-NC-ND), gewerbliche Nutzung wird urheberrechtlich verfolgt.

This document is for scientific use only (license CC BY-NC-ND), commercial use of copyrighted material will be prosecuted.

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΥ

ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΝ ΔΕΛΤΙΟΝ

ΤΟΜΟΣ 44 (1989)

ΜΕΡΟΣ Β' 1 - ΧΡΟΝΙΚΑ

1

Mykenische Kommission
der österreichischen Akademie
der Wissenschaften
1010 Wien, Dr. Ignaz Seipel-Platz 2

Inv. M. 103/36

ΑΘΗΝΑ 1995

**ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΤΩΝ ΧΡΟΝΙΚΩΝ ΤΟΥ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟΥ ΔΕΛΤΙΟΥ**

ΓΙΑΝΝΗΣ ΤΖΕΔΑΚΙΣ, Προϊστάμενος Διεύθυνσης Προϊστορικών και Κλασικών Αρχαιοτήτων, ΥΠΠΟ
ΝΙΚΟΣ ΖΙΑΣ, Προϊστάμενος Διεύθυνσης Βυζαντινών και Μεταβυζαντινών Μνημείων, ΥΠΠΟ

ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Ευαγγελία Κυπραίου
ΥΠΕΥΘΥΝΗ ΕΚΔΟΣΗΣ: Ντιάνα Ζαφειροπούλου
ΔΙΟΡΘΩΣΕΙΣ: Αγγελική Ανδριτσοπούλου
ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Χελένα Τζανέκα
ΕΚΤΥΠΩΣΗ: Comteko ΕΠΕ

© ΤΑΜΕΙΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΩΝ ΠΟΡΩΝ ΚΑΙ ΑΠΑΛΛΟΤΡΙΩΣΕΩΝ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΔΗΜΟΣΙΕΥΜΑΤΩΝ
Οδός Πανεπιστημίου 57, Αθήνα 105 64

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΘΝΙΚΟ ΑΡΧΑΙΟΛΟΓΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ

Συλλογή Γλυπτών, Συλλογή Αγγείων, Συλλογή Χαλκών, Συλλογή Προϊστορικών, Περιοδικές Εκθέσεις (Πίνακ. 1-2).....	Σελ.	1-3
---	------	-----

ΝΟΜΙΣΜΑΤΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ (Πίνακ. 3-6)	»	4-5
--	---	-----

ΕΠΙΓΡΑΦΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ	»	5
--------------------------	---	---

ΒΥΖΑΝΤΙΝΟ ΚΑΙ ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΚΟ ΜΟΥΣΕΙΟ (Πίνακ. 7-15).....	»	6-9
--	---	-----

Α' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Ανασκαφικές εργασίες (Βιβλιοθήκη Αδριανού). Εργασίες συντήρησης (Βιβλιοθήκη Αδριανού, Τα προπύλαια της Αθηναϊκής Ακρόπολης). Εντοπισμός - Περισυλλογή αρχαιοτήτων: Πλάκα (Οδός Τριπόδων 28, Οδός Ερεχθίδος 11 - Ερωτοκρίτου και Πρυτανείου, Οδός Στράτωνος 2 - Επιχάρμου 19, Οδός Φλέσσα 3, Οδός Αδριανού και Άρεως, Οδός Ταξιαρχών 3 και Επαμεινώνδα, Γωνία οδών Πανός και Δεξίππου, Οδός Πανός, Πελοπίδα και Δεξίππου, Οδός Λυσίου 11). Διαμόρφωση χώρων - Άλλες εργασίες: Προπύλαια (Υστερορωμαϊκή Δεξαμενή, Αποκιβωτισμός κεραμικής) (Σχέδ. 1-2· Πίνακ. 16-31).....	»	10-22
Αρχαία Αγορά.....	»	22

Γ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Ανασκαφικές εργασίες: Αθήνα (Οδός Αλικαρνασσού 6, Οδοί Πλάτωνος-Κερατσινίου, Οδός Πλάτωνος 20 και Πυθοδώρου 29, Οδός Αγίου Όρους 27, Οδός Λένορμαν 200, Οδός Τσάμη Καρτάσου 5-7, Ιερά Οδός), Ελευσίνα (Οδός Παπαγιάννη, Οδός Ρήγα Φεραίου, Οδός Πετράκη και Ρήγα Φεραίου, Οδός Εθνικής Αντιστάσεως, Οδός Περσεφόνης 15, Οδός Δήμητρος 23, Οδός Λάσκου και Παγκάλου, Οδός Θανασουλοπούλου 2, Οδός Ιάχχου και Καραϊσκάκη), Άνω Ελευσίνα (Οδός Ζαφείρη Καλαθά, Οδός Πλάτωνος), Μέγαρο (Θέση Παλιόβρυση, Οδός Σπάρτης, Οδός Μυκηνίων, Οδός Μυκηνών, έναντι αριθ. 69, Οδός Δογάνη, Οδός Τζαβέλλα 68, Οδός Γ. Χατζή 24, Οδός Γ. Σχινά 34, Οδός Ν. Ξεκούκη, Α' Δημοτικό Σχολείο Συγγρού, Οδός Σαχτούρη, Οδός Μινώας 11, Οδός Νίσου, Οδός Ι. Κουκούλη 15, Οδός Αργυροκάστρου και Χειμάρρας, Οδός Χειμάρρας, Οδός Ξενοφώντος 34, Οδός Μπερδελή 33 (Σχέδ. Α' και 1-10· Πίνακ. 32-38).....	»	23-49
---	---	-------

Β' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Ανασκαφικές εργασίες: Πειραιάς (Σκευοθήκη του Φίλωνος, Οδός Πραξιτέλους 168, Οδός Μαχάωνος 8-10, Οδός Νεωσοίκων 130-134, Οδός Μπότσαρη 14, Λατομεία, Δεξαμενές, Οδός Θηβών), Μοσχάτο (Οδός Πειραιώς 75, Οδός Κύπρου και Ύδρας), Αργυρούπολη (Λεωφόρος Βουλιαγμένης), Άλιμος (Πάρδος Ηγισπιύλης (οικόπεδο Α. και Ευ. Τσιώλη), Οδός Ελικωνιδών και Παλαιστίνης, Οδός Φιλίππου και Παρμενίωνος), Γλυφάδα (Οδός Ιουστινιανού 14-16, Οδός Ζαμάνου 43), Βούλα (Οδός Σολωμού 7, Οδός Α. Μαβίλη 6, Οδός Καβέλας, Οδός Πατριάρχου Γρηγορίου Ε', Οδός Βάρης και Δραγατσάνου, Οδός Ηρακλειδών, Οδός Αιόλου, Οδός Αχιλλέως και Ηρακλειδών, Οδός Βάρης, Οδός Σπετσών, Οδός Σύρου, Οδός Πάρου και Υπολ. Διάκου, Οδός Κλεισούρας και Υπολ. Διάκου, Συμβολή οδών Ικάρου και Δήλου, Λεωφόρος Βουλιαγμένης, Οδός Κλεισούρας, Παραλία Βούλας, Οδός Πρίγκιπος Πέτρου και Αθανασίου Διάκου, Οδός Παλαιολόγου 22, Οδός Δημητράκοπούλου, Λεωφόρος Βάρης, Οδός Άρεως και Σύμης, Οδός Ρόδου και Σύρου, Οδός Καλύμνου 121 - Δήλου και Δραγατσάνου, Οδός Δήλου και Ηρακλειδών), Άνω Βούλα (Οδός Ηρακλειδών και Δελφών, Οδός Χάρitos 10), Αχαρνάι (Άγιος Νικόλαος - Αγία Σωτήρα, Άγιος Πέτρος Γ), Βραυρών (Οικόπεδο Ελ. Μεταξά), Σκάλα Ωρωπού (Οδός 28ης Οκτωβρίου 7, Οδός Ιουστινιανού 1), Παλαιός Ωρωπός (Οικόπεδο Παν. Βουτσά, Οικόπεδο Ανδρέα Λεχουρίτη, Οδός Καραϊσκάκη και Κοινοτική), Νέα Παλάτια Ωρωπού (Οδός Βασ. Κωνσταντίνου 14), Σκάλα Ωρωπού (Οδός 28ης Οκτωβρίου και Μεγάλου Αλεξάνδρου, Δημ. νεκροταφείο αρχαίου Ωρωπού), Λεγερναί (Κόκκινος Βράχος), Σούνιο

(Θέση Πύργος της Βασιλοπούλας), Λιμάνι Πασά (Οικόπεδο Ν. Χριστοδούλου), Κορωπί (Κέντρο Υγείας), Αίγινα (Λεωφόρος Φανερωμένης), Κάμπος Μύλων (Οικόπεδο Ε. Χατζίνα), Μεριστός (Οικόπεδο Κ. Λαλαούνη, Οικόπεδο Αντωνιάδη), Φανερωμένη (Οικόπεδο Χ. Κομνηνακίδη), Χαλικιάκι (Λεωφόρος Αγίας Παρασκευής 177). Εντοπισμός - Περισυλλογή αρχαιοτήτων: Σαλαμίνα (Μπατσι) (Σ χ έ δ. 1-15· Π ί ν. 39-60).....	Σελ.	50- 87
1η ΕΦΟΡΕΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ	»	87
Δ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ.....	»	88
Νεμέα, Αρχαία Κόρινθος, (Τέμενος του Ναού Ε), Ισθμία (Ανασκαφές του Πανεπιστημίου Ohio State/UCLA, Ανασκαφές του Πανεπιστημίου του Σικάγο).....	»	88-93
Άργος: Ασπίδα, Οικόπεδο Καρμόγιαννη, Θέατρο (Το κοίλο, Ο αποθέτης της βόρειας παρόδου, Το οικοδόμημα της σκηνής), Θέρμες Α (Σ χ έ δ. 1-2· Π ί ν. 61-63)	»	93-98
Ε' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ.....	»	99
Λακωνία (Καστράκι) (Π ί ν. 64-65)	»	99-100
5η ΕΦΟΡΕΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ	»	100
Ζ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ		
Μουσειακές εργασίες. Ανασκαφικές εργασίες. Νομός Ηλείας: Πέρσαινα, Βύλιζα, Καλύβια Ήλιδας, Πεύκες, Βαρθολομιό, Αγία Τριάδα, Ολυμπία, Φιγάλεια. Νομός Μεσσηνίας: Φιλιατρά, Περιστεριά, Περιβολάκια, Πεταλίδι, Ελληνικά Ανθείας (Κτήμα Αντ. Η. Τσαγκλή). Διαμορφώσεις αρχαιολογικών χώρων (Αρχαιολογικός χώρος Ολυμπίας, Αρχαιολογικός χώρος Ήλιδας, Αρχαιολογικός χώρος Κακόβατου, Αρχαιολογικός χώρος Σκιλλουντίας). Αναστηλωτικές εργασίες - Συντήρηση μνημείων (Ναός Επικουρίου Απόλλωνος Βασσών). Τυχαία ευρήματα - Παραδόσεις - Περισυλλογή αρχαιοτήτων. Νομός Ηλείας: Άλτις, Αγία Τριάδα, Ήλιδα, Κάτω Σαμικό, Λέπρεο, Ολυμπία, Πλάτανος, Μάγειρα, Κρέσταινα, Άνω Φιγάλεια, Γραίκα. Νομός Μεσσηνίας: Βαλύρα - Λάμπαινα, Κατσαρού, Στενωσιά Πυλίας, Πλάτανος Πυλίας, Περιστεριά Τριφυλίας, Πεταλίδι. Επισήμανση αρχαιοτήτων. Νομός Ηλείας: Κέντρο, Άγιος Δημήτριος (Σ χ έ δ. 1-2· Π ί ν. 66-71)	»	101-117
ΣΤ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ		
Νομός Αχαΐας. Μουσειακές εργασίες (Μουσείο Πατρών, Μουσείο Αιγίου, Εργασίες υπαίθρου). Ανασκαφικές εργασίες: Πάτρα. Δημόσια κτίρια και κατοικίες (Οδός Γερμανού 67, Οδός Παντοκράτορος 22, Οδός Λόντου 43, Οδός Ερενστρώλε 10, Οδός Μαιζώνος 253, Οδός Ερενστρώλε 67-69 και Μπουκαούρη, Οδός Ερενστρώλε 76, Οδός Ανθ/γού Λιακόπουλου 6, Πάροδος ΖΔ 50, Οδός Παγώνας, Πάροδος Άνθιμου Γαζή, Οδός Λάμπρου Κατσώνη 10, Οδός Γερανείων και Πρεβεδούρου, Οδός Κανακάρη 231 και Σαχτούρη, Οδός Αλ. Υψηλάντου 266, Εθνική οδός Πατρών-Πύργου και Παρνασσού, Οδός Τριάντη 11, Οδός 25ης Μαρτίου και Κιλκίς, Πάροδος Προκοπίου, Οδός Καρόλου 85 και Κορίνθου 133, Οδός Γ. Ρούφου 123 και Βότσαρη, Οδός Βασ. Ρούφου 35-37, Οδός Λόντου 12, Οδός Διονύσου, Οδός Μπενιζέλου Ρούφου 71, Οδός Σισσίνη 18, Οδός Γούναρη 74, Οδός Μπουκαούρη 20, Οδός Καραϊσκάκη 196, Εθνική οδός Πατρών-Αθηνών 58, Οδός Αγίου Δημητρίου 105, Οδός Αυστραλίας 21Α). Βόρειο νεκροταφείο (Οδός Μαιζώνος 5, Οδός Κεφαλληνίας 29 - Ναυμαχίας Έλλης, Νέα εθνική οδός Πατρών-Αθηνών 102, Οδός Σαρανταπόρου 50). Νότιο νεκροταφείο (Οδός Κουμανιώτου 31, Πάροδος Κλεάρχου 33). Επαρχία Πατρών. Βούντενη (Θέση Αμυγδαλιά), Μονοδένδρι Κρήνης (Οικόπεδο Τζουραμάνη), Βραχνέικα (Οικόπεδο Καρανικόλα), Παυλόκαστρο, Πετρωτό (Θέση Γούπατα), Κρήνη Πατρών, Καλλιθέα Πατρών, Φαρές (Βασιλικό, Πρέβεδος, Καταρράκτης), Άνω Μαζαράκι (Ρακίτα) Πατρών, Χαλανδρίτσα Πατρών, Λουσικά, οικισμός Σπαλαρείκων, Πλανητέρο Καλαβρύτων, Μάνεσι Καλαβρύτων, Τρεχλόν, οικισμός Λαπάτα, Αρχαίος Κλείτωρ. Νομός Αιτωλοακαρνανίας. Μουσειακές εργασίες. Ανασκαφικές εργασίες. Επαρχία Βάλτου: Στράτος, Θέση Αγριοσυκιά (Αγρόκτημα Σ. Ψηλού), Λουτρό, θέση Κατσαρέλα, Αμπελάκι (Αρχαιολογικός χώρος Αμφιλοχικού Άργους). Επαρχία Βονίτης και Ξηρομέρου: Βασιλόπουλο, Θύρρειο (Θέση Αχούρια, Θέση Κερασιές). Επαρχία Τριχωνίδος: Κοινότητα Βλοχού, Κοινότητα Νεάπολης, Κοινότητα Αγίας Σοφίας Θέρμιου (Θέση Κάτω Μύλος), Κοινότητα Νερομάνας (Θέση Παλαιομονάστηρο), Πετροχώρι (Θέση Μνήματα). Επαρχία Μεσολογγίου: Άγιος Θωμάς, Νέα Πλευρών, Άγιος Ανδρέας (Θέση Παλαιολίβαδο). Επαρχία		

Ναυπακτίας: Ναύπακτος (Οδός Κορυδαλλέως 4, Πλατεία Τζαβελλαίων 5, Οδός Φαρμάκη, Οδός Κοζώνη και Κοσμά Αιτωλού, Οδός Αποκαύκου 11 και Μεσσηνίων, Λεωφόρος Αθηνών, συνοικισμός Αφροδίτης, Ανώνυμη δημοτική οδός, 3η πάροδος Καρακουλάκη. Εντοπισμός αρχαιοτήτων: Βαλτί Λεσινίου. Παραδόσεις. Καθαρισμοί αρχαιολογικών χώρων. Νομός Κεφαλληνίας. Ανασκαφικές εργασίες: Σάμη (Οδός Ιωάννου Μεταξά 31, Οδός Διχαλίων, Οδός Ιω. Μεταξά, Θέση Λουτρό), Βαθύ Ιθάκης (Ναυτικό Γυμνάσιο) (Σ χ έ δ. 1-18· Π ί ν. 72-93).....

Σελ. 118-148

6η ΕΦΟΡΕΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Αναστηλωτικές εργασίες. Νομός Αχαΐας (Φρούριο Ρίου), Αίγιο (Ναός Εισοδίων Θεοτόκου). Νομός Ηλείας (Φρούριο Χλεμούτσι, Παλαιοπαναγιά Μανωλάδας). Νομός Ζακύνθου. Συντήρηση τοιχογραφιών-εικόνων. Νομός Αχαΐας (Εργαστήρια Εφορείας). Νομός Ζακύνθου (Τοιχογραφίες, Εικόνες). Καθαρισμοί - Διαμορφώσεις χώρων (Φρούριο, Μοιροβείο Ζακύνθου). Ανασκαφικές εργασίες. Νομός Αχαΐας: Πάτρα (Οδός Ερμού 64). Νομός Ζακύνθου: Φρούριο Ζακύνθου (Ναός Αγίας Βαρβάρας, Ναός Αγίου Ιωάννη Θεολόγου, Έργα υδροδότησης). Περιοδείες - Επισημάνσεις μνημείων. Νομός Αχαΐας (Ο συντεχνιακός ναός των οινεμπόρων και οινοπαραγωγών στη Λεύκα Πατρών, Ναός Αγίου Βλασίου στο Αλποχώρι Τριταίας Πατρών, Ναύδριο Αγίων Θεοδώρων στην περιοχή Κάστρου Άνω Διακοφτού Αιγιαλείας, Η Παπαβρύση Περιολίθου Καλαβρύτων) (Π ί ν. 94-95) .....

» 149-153

Θ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ .....

» 154

Σκούρτα .....

» 154-156

ΙΑ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Ανασκαφικές εργασίες: Μάνικα (Οικόπεδο Π. Μπεληγιάννη, Οικόπεδο Αθ. Παπαδιώτη), Χαλκίδα (Οδός Αλιβερίου και Αμαρυνθίων, Οδός Αρεθούσης), Ερέτρια (Οδός Αμαρυνσίας Αρτέμιδος και Κανάρη, Οδός Αρχαίου Θεάτρου), Αμαρυνθος, Βοιωτικές ακτές (Τύμβος του Σαλγαλέα), Άνω Ωρεοί (Οικόπεδο Κυριακής Κουρκτσίδου). Παραδόσεις αρχαιοτήτων: Ωρεοί, Τριάδα. Κατασχέσεις (Σ χ έ δ. 1-2· Π ί ν. 96-101) .....

» 157-162

ΙΑ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Μουσειακές εργασίες. Διαμόρφωση - Προστασία αρχαιολογικών χώρων. Ανασκαφικές εργασίες: Επαρχία Φθιώτιδος. Λαμία (Θέση Σανίδι, Οδός Αινιάνων, Οδός Αθαν. Διάκου, Οδός Ιπποκράτους και Ποσειδώνος, Οδός Πανουργιά 22, Κάστρο Λαμίας), Πελασγία, Οίτη (Πυρά Ηρακλέους), Υπάτη (Οικόπεδο Χαρ. Φίτσιου), Στυλίδα (Εργοστάσιο Βιοζύμ), Γλύφα (Θέση Φανός), Αχινός (Οικόπεδο Αθ. Κωνσταντίνου), Ράχες, θέση Φούρνοι (Οικόπεδο Γ. Παπαδέλου - Ι. Ράμμου). Επαρχία Λοκρίδος: Ζέλι - Γολέμι, Καλαπόδι, Κύνος, Κυρτώνη, Μαλεσίνα (Αγρός Κ. Ανέστη, Αγρός Ν. Παπανικολάου), Μόδι - Σκαμνά, Ελληνοαυστριακή ανασκαφή Ελάτειας, Αταλάντη (Οικόπεδο Ιω. Καρατράντου, Οδός 25ης Μαρτίου και Αϊάντος Λοκρού, Οδός Μ. Αλεξάνδρου, Οικόπεδο Κωνστ. και Αργ. Βάγια, Οικόπεδο Ν. Ζυγογιώργου), Αλαί Λοκρίδος (Άγιος Ιωάννης Θεολόγος Μαλεσίνας), Μαρτίνο (Σπήλαιο του Πανός). Νομός Ευρυτανίας: Τοπολιάνα (Θέση Καστράκι). Παραδόσεις αρχαιοτήτων. Κάτοχοι αρχαιοτήτων (Σ χ έ δ. 1-5· Π ί ν. 102-109) .....

» 163-184

Δωρίδα: Μπράλος και Παλιοχώρι .....

» 184

Λοκρίδα .....

» 185

Ι' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ

Νέα Μουσειά: Άμφισσα, Δίστομο. Ανασκαφικές εργασίες: Δελφοί (Ισχύεαον), Άμφισσα (Οδός Γ. Κοττορού, Οδός Υλαίθου, Οδός Γ. Κοττορού 17, Οδός Διάκου και Παπαχρήστου, Οδός Σαλώνων, Οικόπεδα Κ. Τσουνή και Ι. Παπαϊωάννου, Οδός Φιλοθέου Επισκόπου και Αθανασοπούλου, Αποχετευτικός αγωγός Δήμου Άμφισσας, Οδός Κοττορού, Οδός Ηφαίστου, Οδός Πανουργιά και Μιχαλακοπούλου, Οδός Αγίου Γεωργίου 17, Οδός Κορδώνη και Θόαντος, Οδός Γιαγτζή, Οδός 103η, Οδός Γιαγτζή και Παπαχρήστου), Δίστομο (Οικόπεδο Η. Κόρμπου, Ακρόπολη Μεδεώνας), Γαλαξίδι (Οικόπεδο Αικ. Σεραφείμ, Οικόπεδο Στέφ. και Ευρ. Νταούδη, Οικόπεδο Μ. Λούρμπα, Οδός Κ. Παπαπέτρου, Οικόπεδα Κωνστ. Λίτου, Γ. Χούπη και Α. Μαλλά, Οικόπεδο Παν. Ποντίκα, Οικόπεδο Α. Λημνίου, Κτήμα Α. Κούμαρη), Κίρρα (Οικόπεδα Ιω. και Μ. Κουρελή, Οδός Αγίου Πολυκάρπου 12, Οδός Αγίου Πολυκάρπου και Τζων Κέννεντυ, Οδός Πλατή και Αγίου Νικολάου, Οικόπεδο Ιω. και Νικ. Μούρτου, Οικόπε-

δο Ασ. Καλογήρου και Ανδρ. Παλάντζα, Οδός Τζων Κέννεντυ, Θέση Μαγούλα). Στερεωτικές και άλλες εργασίες: Δελφοί (Στερεώσεις εδάφους και πρανών, Πυρασφάλεια, Νεκροταφείο Δήμου Δελφών, Στερέωση βραχιδών πρανών στην περιοχή Κασταλίας, Λάκκα), Άμφισσα (Κάστρο, Πλατεία Ησαΐα). Εντοπισμός αρχαιοτήτων: Περιοχή Αράχοβας, Περιοχή Χρισσού, Σερνικάκι, Αγία Ευθυμία, Κάμπος Δωρίδας, Πολύδροσο, Προσήλιο. Τυχαία ευρήματα: Δελφοί (Σ χ έ δ. 1-13· Π ί ν. 110-129)	Σελ.	186-215
Δελφοί	»	216-217
ΙΓ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ		
Ανασκαφικές εργασίες: Βόλος (Οδός Βελισσαρίου 38), Βελεστίνο (Οδός Αγίου Χαραλάμπους και Αλκήστιδος, Οδός Φερών, Οικόπεδο Κωνστ. Κυριαζή, Θέση Μαγούλα Μπακάλη, Οικόπεδο Κωνστ. Μαζανίτη, Αγρός Δημ. Ρήγα, Αποθήκες ΚΥΔΕΠ), Διμήνι (Οικόπεδο Στεργιάκη, Οικόπεδο Σούιπα, Οικόπεδο Κωστούλα, Βόθρος φυλακείου), Δημητριάδα (Τείχος, Οδός Ναπ. Ζέρβα, Οικόπεδο Ζέρβα, Οδός Κοκκίνας (οικόπεδο Θ. Καρζή), Οδός Κοκκίνας (οικόπεδο Γ. Αδαμαντίδη). Επιφανειακές έρευνες. Νομός Μαγνησίας: Περιοχή Βελεστίνου, Περιοχή Κοκκίνας, Περιοχή Περιβλέπτου, Περιοχή Ελευθεροχωρίου, Περιοχή Μικρού Περιβολακίου (Σ χ έ δ. 1· Π ί ν. 130-142).....	»	218-229
ΙΕ' ΕΦΟΡΕΙΑ ΠΡΟΪΣΤΟΡΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΛΑΣΙΚΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ		
Μουσειακές εργασίες (Νέο Αρχαιολογικό Μουσείο Λάρισας). Ανασκαφικές εργασίες: Λάρισα (Γωνία οδών Ρούζβελτ και Πατρόκλου), Κραννών (Αγρός Κ. Ρετζέπη), Αγιοκάμπος (Θέση Σκιαθά), Ερέτρια Φαρσάλων. Επισήμανση αρχαιοτήτων: Λάρισα (Γεωργική Σχολή, Οδός Ανδρούτσου, Γωνία οδών Ολύμπου και Βύρωνος, Γωνία οδών Νιρβάνα-Γαριβάλδη), Τέμπη. Νομός Τρικάλων (Ασκληπιείο Τρίκης, Κοινότητα Ζάρκου). Περισυλλογή - Παράδοση αρχαιοτήτων. Νομός Τρικάλων (Άτραξ). Νομός Λάρισας (Κρήνη Φαρσάλων, Λάρισα, Δομένικο Ελασσόνας). Νομός Γρεβενών (Δεσκάτη, θέση Κάστρο). Τοπογραφικές εργασίες (Άτλας προϊστορικών οικισμών της ανατολικής θεσσαλικής πεδιάδας, Τοπογραφικές έρευνες παλαιολιθικών θέσεων, Τοπογραφικές έρευνες αποστολής Πανεπιστημίου της Λυών. Εθνοαρχαιολογική έρευνα στο νομό Γρεβενών) (Σ χ έ δ. 1-5· Π ί ν. 143-146)	»	230-242
Χάσια: Κοιλάδα του Σύροζα, Λεκανοπέδια βόρεια-βορειοανατολικά των Τρικάλων (Παλιόπυργος, Πλάτανος, Ρίζωμα)	»	243-244
Λατρεία. Γρεβενά.....	»	244-246
7η ΕΦΟΡΕΙΑ ΒΥΖΑΝΤΙΝΩΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΩΝ		
Στερεωτικές - Αναστηλωτικές εργασίες και εργασίες συντήρησης. Νομός Μαγνησίας: Άγιος Γεώργιος Νηλείας (Μονή Ταξιαρχών), Μηλιές (Ναός Ταξιαρχών). Ανασκαφικές εργασίες. Νομός Φθιώτιδος: Λαμία (Φρούριο). Αυτοψίες σε μνημεία. Νομός Μαγνησίας: Άγιος Δημήτριος Πηλίου (Ναός Παναγίας, Ναός Αγίου Γεωργίου), Νταμούχαρη (Ναός Αγίου Νικολάου, Φρούριο), Ξουρίτσι (Ναός Κοίμησης Θεοτόκου), Αχΐλλειο (Οικόπεδο Αναστ. Παναγιώτου), Νεοχώρι Πηλίου (Ναός Παναγίας, Φρούριο). Νομός Φθιώτιδας: Λαμία (Παλαιοχριστιανικό κτίσμα, Ναός Αγίας Παρασκευής) (Σ χ έ δ. 1· Π ί ν. 147-150).....	»	247-250

σφραγιδόλιθοι από ορεία κρύσταλλο.

Τάφος III. Όστρακα, οστά, λεπτή χάντρα από καρνεόλη, τεμάχια και μια ολόκληρη χάντρα πλακαρή από υαλόμαζα με ανάγλυφη διακόσμηση και ένας φακοειδής σφραγιδόλιθος από ορεία κρύσταλλο.

Τάφος IV. Όστρακα, από τα οποία συγκολλήθηκε ελλιπές τρίτο αλάβαστρο, οστά και θραύσματα πλακαρών χαντρών από υαλόμαζα με ανάγλυφες διακοσμήσεις.

Τάφος V. Όστρακα από τα οποία συγκολλήθηκε ελλιπές τρίτο αλάβαστρο καμένο, οστά, τρία κωνικά κουμπιά από στεατίτη, λίθινη χάντρα, τμήμα πλακαρής χάντρας από υαλόμαζα με ανάγλυφους ρόδακες και δύο τεμάχια χάλκινου λεπτού κρίκου.

Τα όστρακα και τα συγκολληθέντα αγγεία χρονολογούν τους τάφους από την ΥΕ IIIA2 έως την πρώιμη ΥΕ IIIΓ περίοδο.

ΦΑΝΟΥΡΙΑ ΔΑΚΟΡΩΝΙΑ

ΕΛΛΗΝΟΑΥΣΤΡΙΑΚΗ ΑΝΑΣΚΑΦΗ ΕΛΑΤΕΙΑΣ

Κατά το διάστημα 20.8-30.9.1989 διενεργήθηκε για δεύτερη φορά η ελληνοαυστριακή ανασκαφή συνεργασίας του μυκηναϊκού νεκροταφείου της Ελάτειας.

Ερευνήθηκαν συνολικά δεκαπέντε νέοι τάφοι και έτσι ο αριθμός των ανασκαφέντων τάφων ανήλθε στους πενήντα επτά. Οι ερευνηθέντες τάφοι, εκτός από δύο (LI και LIV), ήταν θαλαμωτοί. Οι δύο ήταν, ο μὲν ένας (LI) αβαθής στρογγυλός λάκκος στο στέρεο με λίγα σαθρά οστά παιδιού και μερικά μικροευρήματα, ο δε άλλος (LIV) ήταν λάκκος βαθύτερος, σχήματος έλλειψοειδούς, και περιείχε τους σκελετούς δύο νεκρών, που είχαν ταφεί συγχρόνως ο ένας πάνω στον άλλο σε έντονα συνεσταλμένη στάση με την κεφαλή ανατολικά. Ο κατώτερος σκελετός ανήκε σε γυναίκα και ο ανώτερος σε άνδρα και ήταν και οι δύο πτωχά κτερισμένοι.

Η έρευνα απέδειξε ότι στο χώρο που ανασκάφηκε οι θαλαμωτοί τάφοι είναι διατεταγμένοι σε τρεις σειρές με προσανατολισμό Β.-Ν. με μικρές αποκλίσεις, οι οποίες προφανώς υπαγορεύτηκαν από τη μορφολογία του εδάφους.

Ο ένας από τους θαλαμωτούς (LI) ήταν ρωμαϊκής εποχής καμαροσκεπής με τετράγωνη κάτοψη. Είχε είσοδο στο νότιο τοίχωμά του, η οποία είχε λίθινες παραστάδες και κατώφλι, έξω από αυτή δε σχηματίζει προαύλιο με τοιχώματα από ξερολιθιά (Π ι ν. 107 β). Στις τρεις από τις πλευρές του θαλάμου (ανατολική, βόρεια και δυτική) σχηματίζονται αρκοσόλια (Π ι ν.

107 γ), στο δάπεδο των οποίων είχαν κατασκευαστεί κιβωτιόσχημοι τάφοι, εν μέρει λαξευμένοι στο φυσικό πέτρωμα και εν μέρει κτιστοί με σειρές οπτόπλινθων, καλύπτονταν δε από πήλινες πλάκες. Το μήκος τους συμπίπτει με το άνοιγμα του τόξου στη βάση και το πλάτος τους είναι όσο και το πλάτος των αρκοσολίων. Στο δάπεδο εξάλλου του θαλάμου υπήρχαν ένας κιβωτιόσχημος τάφος κατασκευασμένος από πήλινες πλάκες και ένας κιβωτιόσχημος λαξευμένος στο φυσικό έδαφος και καλυμμένος από πήλινες πλάκες. Ο θάλαμος βρέθηκε γεμάτος χώματα. Στα ανώτερα στρώματα μέσα στο θάλαμο βρέθηκαν μεγάλοι αριθμοί θραυσμάτων κεραμίδων και ελάχιστα όστρακα.

Ο τάφος είχε διαταραχτεί ήδη κατά την αρχαιότητα με αποτέλεσμα στα χώματα που τον κατέκλυζαν να βρεθούν ανακατεμένα οστά, λυχνάρια, φύλλα από χρυσό, χρυσή δανάκη κ.ά. Στη ρωμαϊκή εποχή χρησιμοποιήθηκε πάλι και ο τάφος LIII. Η οροφή του ήταν πεσμένη και στις επιχώσεις κοντά στο δάπεδο βρέθηκαν διαταραγμένες ταφές ρωμαϊκών χρόνων, οι οποίες είχαν συντελεστεί πάνω σε στρώμα χώματος, που περιείχε τα κατάλοιπα μυκηναϊκών τάφων.

Ιδιομορφία παρουσιάζει ο τάφος XLV, του οποίου τα τοιχώματα του θαλάμου έχουν διακόσμηση με ανάγλυφα πλαίσια. Ο τάφος είχε επαναχρησιμοποιηθεί κατά την ελληνιστική περίοδο, εποχή στην οποία πιθανώς ανάγεται η ανωτέρω διακόσμηση.

Οι τάφοι XLVIII και L μοιάζουν σαν μια δίδυμη κατασκευή· οι δρόμοι τους βρίσκονται πολύ κοντά ο ένας στον άλλο και οι θάλαμοι συνδέονται μεταξύ τους με ένα άνοιγμα. Ενώ ο τάφος L μπορεί να αποδοθεί στον κανονικό τύπο (α), ο τάφος XLVIII αντιστοιχεί στον τύπο β³². Αν η σύνδεση των δύο τάφων ήταν εσκεμμένη ή τυχαία θα αποδειχθεί με την πλήρη μελέτη του υλικού.

Και οι νέοι ερευνηθέντες θαλαμωτοί τάφοι παρουσιάζουν λάκκους και κόγχες στους θαλάμους και στους δρόμους. Πολλές κόγχες έκλειναν με πλακαρές πέτρες ή ξερολιθιά. Οι λάκκοι συχνά καλύπτονταν από ακατέργαστες πλάκες. Οι λάκκοι και οι κόγχες περιείχαν σκελετικό υλικό και κτερίσματα παλιότερων ταφών (δευτερογενείς ταφές). Ένας λάκκος στο δρόμο του τάφου XLIV όμως περιείχε σκελετό μιας πρωταρχικής ταφής. Στις επιχώσεις του δρόμου του ίδιου τάφου βρέθηκε ο σκελετός μιας γυναίκας περιβαλλόμενος από λίθους, που ήταν και αυτή μία πρωταρχική ταφή.

Εκτός από όστρακα, στους τάφους βρέθηκαν ποικίλα κινητά ευρήματα ως εξής:

32. Για την τυπολογία των τάφων, βλ. ΑΔ 43 (1988), ό.π.

Τάφος XLIII. Τέσσερα αγγεία, δώδεκα δαχτυλίδια, επτά περόνες, μία αγνύθα, θραύσματα από γυαλί, ένα θραύσμα λυχναριού.

Τάφος XLIV. Δύο αγγεία στο δρόμο, δεκατέσσερα αγγεία στο θάλαμο, είκοσι τέσσερα δαχτυλίδια (συχνά ακόμη στα δάχτυλα του σκελετού), μία χάλκινη περόνη, μία σιδερένια περόνη, μία οστέινη περόνη, ένα οστέινο δαχτυλίδι, μία αγνύθα, είκοσι τέσσερις χάντρες, ένα σιδερένιο μαχαίρι.

Τάφος XLV. Ταφή δρόμου με έναν αμφορέα, έξι δαχτυλίδια, δύο τοξωτές πόρπες, δύο αγνύθες, μία χάντρα. Στο θάλαμο έντεκα αγγεία, ένα υφαντικό βαρίδι σε μία λεκανίδα, δεκατέσσερα δαχτυλίδια, μία πόρπη, τρεις χάλκινες περόνες, μία οστέινη περόνη, τρεις αγνύθες, τέσσερις χάντρες, μία λαβίδα, ένα σιδερένιο μαχαίρι, θραύσματα χαλκού.

Τάφος XLVI. Έξι αγγεία, ένα χειροποίητο κάλυμμα πυξίδας, δέκα χάνδρες (γυαλί, ορεία κρύσταλλος, χρυσός), είκοσι επτά δαχτυλίδια, τρεις πόρπες, τρεις χάλκινες περόνες, τέσσερις οστέινες περόνες, οκτώ αγνύθες, δύο σφραγίδες, ένα περίαπτο, δύο μαχαίρια, ένα ειδώλιο τύπου Φ, θραύσματα χαλκού.

Τάφος XLVII. Ένα αγγείο, πέντε δαχτυλίδια, δύο οστέινες περόνες, στο δρόμο ένα θραύσμα σιδερένιας περόνης.

Τάφος XLVIII. Ένα αγγείο, ένα δαχτυλίδι, μία σιδερένια λαβίδα, μία περόνη.

Τάφος XLIX. Εννέα αγγεία, δεκαέξι δαχτυλίδια, μία χάλκινη περόνη με σιδερένια κεφαλή, μία χάλκινη περόνη, θραύσμα χάλκινης περόνης, οκτώ αγνύθες, είκοσι τέσσερις χάντρες (γυαλί, ορεία κρύσταλλος, στεατίτης), τρία περίαπτα, μία σφραγίδα, θραύσματα γυαλιού.

Τάφος L. Πέντε αγγεία, τρία δαχτυλίδια, μία περόνη, δύο πόρπες, ένα ξίφος, μία λαβίδα, επτά αγνύθες, έξι χάντρες, δύο γυάλινοι σύρτες, μία σφραγίδα, τρία περίαπτα, ένα κουμπί, μία οστέινη περόνη, θραύσματα από γυαλί, στεατίτη και χαλκό.

Τάφος LI. Δώδεκα λυχνάκια, δύο φιαλίδια, δύο πινάκια, μία λήκυθος ερυθροβαφής με εγχάρακτη διακόσμηση, δύο αμφορείς, τρία γυάλινα δακρυδόχα, ένα γυάλινο πινάκιο, φύλλα από χρυσό στεφάνι, δύο χρυσές δανάκες, πήλινες αγνύθες, οστέινες περόνες, χάλκινο ενώτιο, σιδερένια περόνη, χάλκινο νόμισμα, σιδερένια καρφιά, τμήμα πήλινου ειδωλίου, μία μυκηναϊκή προχοΐσκη και ένας μυκηναϊκός αμφορίσκος. Τα δύο μυκηναϊκά αγγεία είχαν κυλήσει προφανώς από το μυκηναϊκό τάφο XL, που υπέρκειται του τάφου LI.

Τάφος LII. Δύο χάλκινοι κρίκοι, τμήμα χάλκινης πόρπης, χάντρα από ήλεκτρο, χάνδρες από καρνεόλη και υαλόμαζα.

Τάφος LIII. Πέντε λυχνάκια, εννέα δακρυδόχοι,

δύο πινάκια, μία άβαφη πρόχους, δύο φιαλίδια, μία ερυθροβαφής λήκυθος με εγχάρακτη διακόσμηση, χρυσά φύλλα από στέφανο, αρτόσχημες αγνύθες, σιδερένια καρφιά, χάλκινα νομίσματα, θραύσματα από γυάλινα αγγεία, χάλκινοι κρίκοι, χάλκινοι σφηκωτήρες, τμήματα χάλκινων συρίγγων, χάντρες από καρνεόλη, λίθινο περίαπτο, χαυλίοι. Από τις κόγχες και τους λάκκους τα εξής ευρήματα: ένας πιθαμοφορίσκος, τρίωτο αλάβαστρο, μόνωτο κύπελλο, χάντρες από καρνεόλη, ορεία κρύσταλλο, στεατίτη, φαγεντιανή και υαλόμαζα, κωνικά και αμφικωνικά κουμπιά από στεατίτη, χάλκινοι κρίκοι, λεπίδα οψιανού, χάλκινη τριχολαβίδα, χάλκινη φυλλόσχημη πόρπη, χρυσά φύλλα, χάλκινη τοξωτή πόρπη και άλλα τεμάχια μικροευρημάτων.

Τάφος LIV. Ένα σιδερένιο μαχαίρι, τμήμα πήλινου μυκηναϊκού ειδωλίου ζώου, τεμάχια σιδερένιων περονών.

Τάφος LV. Μία τριφυλλόσχημη οινοχόη, ένας ψευδόστομος αμφορέας, τέσσερις προχοΐσκες, δύο αμφορίσκοι, δύο άωτα αλάβαστρα, ένα κύπελλο, μία λήκυθος, έξι χάλκινοι κρίκοι, τρεις φυλλόσχημες χάλκινες πόρπες και μία τοξωτή (Πίνακ. 107 α), ένας χάλκινος σφηκωτήρας, δύο χάλκινα δαχτυλίδια με σπειροειδή άκρα, ελλειψοειδής σφενδόνη από ασημένιο δαχτυλίδι, μία οστέινη περόνη, οκτώ κουμπιά από στεατίτη κωνικά ή αμφικωνικά, ένας σφραγιδόλιθος από ορεία κρύσταλλο, χρυσό περίαπτο σχήματος νήσσας, χρυσό έλασμα σε σχήμα ρόδακα, μηνοειδές περίαπτο από στεατίτη.

Τάφος LVI. Μία χειροποίητη πρόχους, ένας αμφορέας, ένας κάλαθος, δύο δακτυλιόσχημοι ασκοί, ένας ψευδόστομος αμφορέας, τρεις προχοΐσκες, ένας αμφορίσκος, μία τριφυλλόσχημη οινοχόη, ένας σκύφος, μία πρόχους, ένα ειδώλιο τύπου Ψ, είκοσι τρεις χάλκινοι κρίκοι, τμήμα χάλκινης πόρπης, χάλκινο δαχτυλίδι, χάλκινο στρεπτό, μία χάλκινη περόνη, δεκατρία κουμπιά από στεατίτη κωνικά ή αμφικωνικά, τμήμα οστέινης κτένας, χρυσό ενώτιο σχήματος μηνίσκου, λίθινο περίαπτο, δέκα σφραγιδόλιθοι από ορεία κρύσταλλο, υαλόμαζα, στεατίτη, φαγεντιανή και αμέθυστο, μεγάλος αριθμός χαντρών από ορεία κρύσταλλο, υαλόμαζα, στεατίτη, φαγεντιανή και καρνεόλη, καθώς και πολλά θραύσματα από άγνωστο αριθμό οστέινων περονών, χαντρών, κρίκων και άλλων μικροευρημάτων.

Τάφος LVII. Τέσσερις αμφορείς, έξι ψευδόστομοι αμφορείς, έξι προχοΐσκες, όστρακα τεσσάρων χειροποίητων αγγείων (πιθανώς πρόχων), μία λήκυθος, τρεις αμφορίσκοι, πέντε αλάβαστρα, ένας μόνωτος κύαθος, είκοσι ένας χάλκινοι κρίκοι και ένας σιδερένιος, τέσσερις χάλκινες μακρές περόνες, ένας χάλκινος διπλούς πέλεκυς, τρεις χάλκινοι σφηκωτήρες, μία χάλκινη τοξωτή πόρπη, μία χάλκινη φυλλόσχημη πόρπη, μία χάλ-

κινη σύριγξ, μία χάλκινη τριχολαβίδα, ένα δαχτυλίδι με ελλειψοειδή σφενδόνη, μία χρυσή χάντρα σχήματος ανθεμίου, επτά μικρές σφαιρικές χρυσές χάντρες, τρία περιάπτα από στεατίτη, δεκαπέντε κωνικά ή αμφικωνικά κουμπιά από στεατίτη, έξι σφραγιδόλιθοι από ορεία κρύσταλλο ή στεατίτη, ένα πήλινο κωνικό σφονδύλι, ένα πήλινο ειδώλιο τύπου Ψ και μεγάλος αριθμός χαλκωδών από διάφορα υλικά, όπως υαλόμαζα, λίθο, ήλεκτρο, στεατίτη, φαγεντιανή, καρνεόλη, ορεία κρύσταλλο κ.ά.

ΦΑΝΟΥΡΙΑ ΔΑΚΟΡΩΝΙΑ - SIGRID DEGER JALKOTZY

Αταλάντη

Οικόπεδο Ιω. Καρατράντου

Στο παραπάνω οικόπεδο στα βόρεια όρια της Αταλάντης, ανοίχθηκαν στον προς οικοδόμηση χώρο τρεις τομές, αποκαλύφθηκαν δε σε μεγάλο βάθος (1,70-2,30 μ.) τμήματα τοίχων χτισμένων με αργούς λίθους, καθώς και λίγοι σκόρπιοι πωρόλιθοι. Η κατεύθυνση του ενός από αυτούς, που σωζόταν σε μεγαλύτερο μήκος, είναι Α.-Δ., στη δε τομή του Γ-Β βρέθηκαν πολλά κοινάματα και στρώμα κεραμίδων. Στην τομή Α βρέθηκε λάκκος με μεγάλο αριθμό οστράκων.

Από τα ευρήματα των τομών, πλην των οστράκων αγγείων, αναφέρουμε τέσσερα χάλκινα νομίσματα, αρυβαλλοειδή ανθεμωτή λήκυθο, σκωρίες σιδήρου, θραύσματα σιδερένιων καρφιών και μαχαιριού (;), θραύσματα γυάλινων αγγείων, πυραμιδοσχημες και κυρίως αρτόσχημες αγνύθες (θραύσματα ή ακέραιες). Ένα θραύσμα αρτόσχημης φέρει σφράγισμα με τέσσερις γραμμές *ΙΙΙΙ* και δύο άλλα φέρουν επιγραφές: *ΘΕΟΔΩΡΑΣ* και *...ΧΟΥ*. Τέλος, βρέθηκε ένας πήλινος λύχνος και θραύσματα άλλων.

Στην τομή Β αποκαλύφθηκαν και ανασκάφηκαν δύο τάφοι.

Τάφος Ι. Οι πλάγιες πλευρές του ήταν χτισμένες με αργούς λίθους χωρίς κονίαμα, ως δε καλυπτήριες πλάκες είχαν τοποθετηθεί πωρόλιθοι από αρχαιότερα οικοδομήματα (διαστ. 2,30 × 1,02 × 0,88 μ.). Στη βόρεια και τη νότια μακρά πλευρά του υπήρχε εσωτερικά ανά μία ορθογώνια κόγχη (βόρεια: 0,45 × 0,55 × 0,70 μ., νότια: 0,46 × 0,40 × 0,70 μ.). Περιείχε πήλινη λήκυθο, μίμηση γυάλινου αγγείου, με γραπτό πλέγμα ως διακόσμηση, αρτόσχημη αγνύθα, όστρεα, οστέινες περόνες, θραύσμα πήλινου ειδωλίου (πτέρυγες), δύο ενώτια και όστρακα ρωμαϊκών αγγείων.

Τάφος ΙΙ. Καλυβίτης, κατεστραμμένος εν μέρει προς Α. Περιείχε όστρακα, θραύσματα γυάλινων αγγείων, καθώς και ψήφους (μία από ήλεκτρο, πέντε από υαλό-

μαζα) που μαζί με χάλκινο ενώτιο σχημάτιζαν ασφαλώς περιδέραιο.

Οδός 25ης Μαρτίου και Αίαντος Λοκρού (οικόπεδο Π. Κουκουβή)

Στο ισόγειο της οικίας αποκαλύφθηκε κατά την εκσκαφή βόθρου, αρχαίος τοίχος με χυτή τοιχοποιία, σε μήκος 2,50 μ. με κατεύθυνση Β.-Ν. Έχει πλάτος 0,60 μ. και σωζόταν σε ύψος 0,65 μ. η έδρασή του προεξείχε στα δυτικά.

Από τις επιχώσεις περισυλλέχθηκαν οστά, όστρεα, όστρακα αγγείων, κυρίως κλασικών, αλλά και μεταγενέστερων χρόνων (*terra sigillata*), δύο καρφιά και ένα χάλκινο ενώτιο.

Οδός Μ. Αλεξάνδρου (οικόπεδο Νικ. Χαραλαμπογιάννη)

Στο οικόπεδο αυτό που βρίσκεται αμέσως προς Β. του οικοπέδου Ι. Χαραλαμπογιάννη³³ ανασκάφηκαν επτά τάφοι καλυβίτες, ημικατεστραμμένοι.

Τάφος Ι (διαστ. 1,55 × ±0,60 μ.). Περιείχε μόνο σαθρά οστά και λίγα όστρακα αγγείων. Εξωτερικά του τάφου (ΒΑ.) βρέθηκε μικρό χάλκινο έλασμα.

Τάφος ΙΙ (διαστ. 1,50 × 0,60 μ.). Πλην σαθρών οστών βρέθηκε κενός.

Τάφος ΙΙΙ (διαστ. 1,40 × 0,33 μ.). Έχει προσανατολισμό ΝΔ.-ΒΑ. και στα δύο άκρα του οριζόταν από δύο πωρόλιθους. Τα οστά διατηρούνταν σε καλή κατάσταση, κοντά δε στα πόδια βρέθηκαν και κομμάτια ανθράκων. Περιείχε μόνον όστρακα αγγείων, ενώ άλλα περισυλλέχθηκαν πάνω από τον τάφο.

Τάφος ΙV. Κατεστραμμένος, συνεχιζόταν και στο διπλανό οικόπεδο. Περιείχε σαθρά οστά και λίγα όστρακα.

Τάφος V. Κατεστραμμένος επίσης. Όστρακα περισυλλέχθηκαν εξωτερικά του τάφου και λίγα στο εσωτερικό του.

Τάφος VI (διαστ. 1,80 × 0,65 μ.). Πλην οστών περιείχε ένα μόνον όστρακο, μικρή ψήφο από υαλόμαζα και κομμάτια γυαλιού.

Τάφος VII (σωζ. μήκ. 0,38 × 0,63 μ.). Ημικατεστραμμένος. Στο εσωτερικό βρέθηκαν οστά, δύο όστρακα, χάλκινο δισκίο με οπή, χάλκινο κομβίο και χάλκινος μικρός σταυρός με κόσμηση κύκλων στο κέντρο και στα σκέλη.

Πρόκειται για νεκροταφείο που αναπτύχθηκε εδώ, πιθανότατα μετά τον περιορισμό της έκτασης της ρωμαϊκής πόλης.

33. Ό.π., σ. 220-222.